

25. MEĐUNARODNA NAUČNA KONFERENCIJA
„PEDAGOŠKA ISTRAŽIVANJA I ŠKOLSKA PRAKSA“

25th INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE
“EDUCATIONAL RESEARCH AND SCHOOL PRACTICE”

Motivacija u obrazovanju

IZMEĐU TEORIJE I PRAKSE

KNJIGA REZIMEA

Motivation in Education

BETWEEN THEORY AND PRACTICE

BOOK OF ABSTRACTS

Nataša LALIĆ-VUČETIĆ • Dragana GUNDOGAN • Ana RADANOVIĆ
UREDнице/EDITORS

30. oktobar, 2020.

October 30, 2020

PROGRAMSKI ODBOR

Predsednik programskog odbora

dr Nataša Lalić-Vučetić

Institut za pedagoška istraživanja, Beograd, Srbija

Članovi

prof. dr Marko Palekčić

*Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu,
Zagreb, Hrvatska*

prof. dr Josip Burušić

*Institut društvenih znanosti Ivo Pilar,
Zagreb, Hrvatska*

dr Zrinka Ristić Dedić

*Institut za društvena istraživanja,
Zagreb, Hrvatska*

prof. dr Sofia-Eleftheria Gonida

*Škola psihologije, Aristotelov Univerzitet
u Solunu, Solun, Grčka*

prof. dr Pinar Cavas

*Fakultet za obrazovanje nastavnika, Ege
Univerzitet, Izmir, Turska*

prof. dr Biljana Sladoje-Bošnjak

*Filozofski fakultet Univerziteta u
Istočnom Sarajevu, Pale, Bosna i
Hercegovina*

prof. dr Mojca Jurišević

*Pedagoški fakultet, Univerzitet u
Ljubljani, Ljubljana, Slovenija*

prof. dr Olga Borisovna Mikhailova,

*Filološki fakultet Ruskog Univerziteta
prijateljstva naroda, Moskva, Rusija*

prof. dr Sergey Ivanovič Kudinov

*Filološki fakultet Ruskog Univerziteta
prijateljstva naroda, Moskva, Rusija*

prof. dr Biljana Trebješanin

*Učiteljski fakultet, Univerzitet u
Beogradu, Beograd, Srbija*

prof. dr Biljana Bodroški Spariosu

*Filozofski fakultet, Univerzitet u
Beogradu, Srbija*

prof. dr Dragica Pavlović-Babić

*Filozofski fakultet, Univerzitet u
Beogradu, Srbija*

prof. dr Aleksandar Baucal

*Filozofski fakultet, Univerzitet u
Beogradu, Srbija*

prof. dr Dušanka Lazarević

*Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja,
Univerzitet u Beogradu, Srbija*

doc. dr Branislav Ranđelović

*Zavod za vrednovanje kvaliteta
obrazovanja i vaspitanja, Beograd, Srbija*

dr Gordana Čprić

*Zavod za vrednovanje kvaliteta
obrazovanja i vaspitanja, Beograd, Srbija*

dr Slavica Ševkušić

*Institut za pedagoška istraživanja,
Beograd, Srbija*

dr Nikoleta Gutvajn

*Institut za pedagoška istraživanja,
Beograd, Srbija*

PROGRAM COMMITTEE

President

Nataša Lalić-Vučetić, PhD

Institute for Educational Research, Belgrade, Serbia

Members

prof. Marko Palekčić, PhD

*Faculty of Humanities and Social Sciences,
University of Zagreb, Zagreb, Croatia*

prof. Josip Burušić, PhD

*Institute of Social Sciences Ivo Pilar,
Zagreb, Croatia*

Zrinka Ristić Dedić, PhD

*Institute for Social Research, Zagreb,
Croatia*

prof. Sofia-Eleftheria Gonida, PhD

*School of Psychology, Aristotle University
of Thessaloniki, Thessaloniki, Greece*

prof. Pinar Cavas, PhD

*Faculty of Education, Ege University,
Izmir, Turkey*

prof. Biljana Sladoje-Bošnjak, PhD

*Faculty of Philosophy, University of
Eastern Sarajevo, Pale, Bosnia and
Herzegovina*

prof. Mojca Jurišević, PhD

*Faculty of Education, University of
Ljubljana, Ljubljana, Slovenia*

prof. Olga Borisovna Mikhailova, PhD

*Faculty of Philology of the Peoples'
Friendship University, Moscow, Russia*

prof. Sergey Ivanovič Kudinov, PhD

*Faculty of Philology of the Peoples'
Friendship University, Moscow, Russia*

prof. Biljana Trebješanin, PhD

*Teacher Training Faculty, University of
Belgrade, Belgrade, Serbia*

prof. Biljana Bodroški Spariosu, PhD

*Faculty of Philosophy, University of
Belgrade, Belgrade, Serbia*

prof. Dragica Pavlović-Babić, PhD

*Faculty of Philosophy, University of
Belgrade, Belgrade, Serbia*

prof. Aleksandar Baucal, PhD

*Faculty of Philosophy, University of
Belgrade, Belgrade, Serbia*

prof. Dušanka Lazarević, PhD

*Faculty of Sport and Physical Education,
University of Belgrade, Belgrade, Serbia*

assist. prof. Branislav Ranđelović, PhD

*Institute for Education Quality and
Evaluation, Belgrade, Serbia*

Gordana Čaprić, PhD

*Institute for Education Quality and
Evaluation, Belgrade, Serbia*

Slavica Ševkušić, PhD

*Institute for Educational Research,
Belgrade, Serbia*

Nikoleta Gutvajn, PhD

*Institute for Educational Research,
Belgrade, Serbia*

ORGANIZACIONI ODBOR

Predsednik organizacionog odbora

msr Dragana Gundogan

Institut za pedagoška istraživanja, Beograd, Srbija

Sekretar konferencije

msr Ana Radanović

Institut za pedagoška istraživanja, Beograd, Srbija

ORGANIZATORI SKUPA

Institut za pedagoška istraživanja u Beogradu, Srbija

Dobrinjska 11/3, 11000 Beograd

www.ipisr.org.rs

Filološki fakultet Ruskog Univerziteta prijateljstva naroda u Moskvi, Rusija

Miklukho-Maklaya 61, 17198, Moskva, Rusija

www.rudn.ru

Zavod za vrednovanje kvaliteta obrazovanja i vaspitanja

Fabrisova 10, 11040 Beograd, Srbija

www.ceo.edu.rs

NAPOMENA:

Saopštenja saradnika Instituta za pedagoška istraživanja predstavljaju rezultat rada na istraživanju čiju je realizaciju finansiralo Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije (br. Ugovora 451-03-68/2020-14/200018).

ORGANIZATIONAL COMMITTEE

President

Dragana Gundogan, MA

Institute for Educational Research, Belgrade, Serbia

General Secretary

Ana Radanović, MA

Institute for Educational Research, Belgrade, Serbia

ORGANIZERS

Institute for Educational Research, Belgrade, Serbia

Dobrinjska 11/3, Belgrade, Serbia

www.ipisr.org.rs

Faculty of Philology of the Peoples' Friendship University in Moscow

Miklukho-Maklaya 6, 117198, Moscow, Russia

www.rudn.ru

Institute for Education Quality and Evaluation, Belgrade, Serbia

Fabrisova 10, 11040 Belgrade, Serbia

www.ceo.edu.rs

NOTE:

Presentations of the collaborators of the Institute for Educational Research are the results of research which was funded by the Ministry of Education, Science and Technological Development of the Republic of Serbia (Contact No. 451-03-68/2020-14/200018).

OSNOVNE PRETPOSTAVKE RAZVIJANJA MOTIVACIJE ZA UČENJE

Nataša Lalić-Vučetić**

Institut za pedagoška istraživanja, Beograd, Srbija

Kako motivacija nedvosmisleno utiče na ishode nastave i učenja, razmatranje mogućnosti razvijanja motivacije u školi predstavlja ne samo važan teorijski i istraživački okvir, već je značajan i za sam vaspitnoobrazovni proces i razrešavanje niza praktičnih pitanja. U tom smislu, pitanje *kako motivirati učenike za učenje* predstavlja jedno od suštinskih pitanja u pedagogiji. Ono obuhvata ne samo nastavu i organizaciju nastavnog časa, različite načine komunikacije i rada na času, sadržaje na kojima se radi, nego i pitanje kako da se učenici dugoročnije zainteresuju za učenje i aktivnosti u školi i kako da zavole rad u određenoj predmetnoj oblasti. Da bismo bolje sagledali i razumeli prirodu motivacije za školsko učenje, u prvom delu rada razmatra se odnos spoljašnje i unutrašnje motivacije sa naglaskom na posmatranje ovog odnosa kao međuzavisnog uticaja. S jedne strane, spoljašnji podsticaji su dominantni u pedagogiji, posebno didaktici i metodikama, ali je njihovu ulogu potrebno proširiti i mnogo kompleksnije shvatiti, kao i ukazati na dejstva i uslove pod kojima se pomoću njih utiče na unutrašnju motivaciju učenika. S druge strane, shvatanje da unutrašnja motivacija postoji na relaciji između individue i aktivnosti pomera fokus sa pronalaženja motivacije na njeno kreiranje i razvijanje u školi. Unutrašnja motivacija može da uključuje i tendenciju ka razvijanju kreativnosti, ka ispoljavanju inicijative u ponašanju, što je u uskoj vezi ne samo sa postizanjem kvalitetnijih obrazovnih efekata, već i sa razvijanjem određenih osobina ličnosti učenika i čini je značajnom za obrazovanje i vaspitanje. Prema tome, motivacija za učenje sve češće se prepoznaje i kao značajan cilj vaspitnoobrazovnog procesa i kao nezaobilazna komponenta celoživotnog učenja i samorazvoja učenika. Uzimajući u obzir iznesene pretpostavke, u drugom delu rada se ukazuje na ulogu nastavnika i značaj nastavnikovih postupaka u razvijanju učenikove motivacije za učenje. S tim u vezi, istraživanje postupaka nastavnika koji podstiču motivaciju za učenje podstaknuto je brojnim pitanjima koja su razvrstana u nekoliko oblasti: shvatanje pojma motivacije i opažanje zainteresovanosti učenika za učenje, stanje i problemi zainteresovanosti učenika za učenje i predlozi za podsticanje njihove motivacije za učenje. Postavlja se pitanje kako nastavnici i učenici uopšte razumeju pojam motivacije i koja im značenja pripisuju. Koji su to postupci nastavnika, odnosno aktivnosti u nastavi, usmerene na razvijanje učenikove motivacije za učenje? Da li i učenici opažaju te postupke kao podsticajne? Posebno će biti razmotrena analiza rezultata kvalitativnog i kvantitativnog istraživanja koja pokazuje da je konstrukt „nastavnikovi postupci“ kompleksan i istovremeno zavisian od drugih pojmova vezanih za različite relevantne sfere vaspitnoobrazovnog rada nastavnika. U skladu sa tim, nastavnikovi postupci podrazumevaju različite teorijske koncepte i metodičko-didaktičke pristupe nastavi koji se realizuju kroz različite aktivnosti i ponašanja nastavnika koji su usmereni ka određenom cilju, što će biti razmatrano kroz ceo rad. Na kraju se sugerše da bi listu vaspitnoobrazovnih uticaja ili postupaka trebalo proširiti i, posebno u okviru procene intenziteta i smera njihovog uticaja na

* E-mail: nlalic@ipi.ac.rs

unutrašnju motivaciju, naglasiti kvalitet međusobnih odnosa nastavnika i učenika, kao i vršnjačkih odnosa. Pred toga, nalazi istraživanja ukazuju da prilikom razmatranja ovih uticaja, treba uzeti u obzir i mnoge druge varijable, kao što su: priroda nastavnikovih postupaka i metoda, načini na koje se ti postupci i metode primenjuju, celokupan kontekst u kome se odvija interakcija nastavnika i učenika, karakteristike učenika (sposobnosti, osobine ličnosti), inicijalni odnos učenika prema motivaciji, ciljevi koje učenici žele postići, ciljevi i organizacija obrazovanja i vaspitanja. Iako su još mnoga pitanja u vezi sa ovim problemom otvorena, u radu se zaključuje da postupci nastavnika osmišljeni kao kontinuirano, planirano i sistematično bavljenje motivacionom stranom školskog učenja mogu predstavljati značajan potencijal u razvijanju motivacije za učenje, kao i način da se mnogi obrazovni i vaspitni problemi u školi uspješnije razreše. U tom procesu razmene nezaobilazan element je i refleksivna praksa nastavnika kao mogućnost za unapređivanje i usavršavanje postojeće prakse.

Ključne reči: motivacija, učenje, nastava, nastavnikovi postupci, učenici.

BASIC ASSUMPTIONS OF DEVELOPING MOTIVATION FOR LEARNING

Nataša Lalić-Vučetić*

Institute for Educational Research, Belgrade, Serbia

As motivation unequivocally influences the outcomes of teaching and learning, considering the possibility of developing motivation in school is an important theoretical and research framework. It is also important for educational process and for resolving a number of practical issues. In that sense, the question of *how to motivate students for learning* is one of the essential questions in pedagogy. It includes not only teaching and organization of the lesson, different ways of communication and work in class, content that is worked on, but also the question of how to make students more interested in learning and school activities in the long run, and how to make them enjoy working in a particular subject area. To better understand the nature of motivation for school learning, the first part of the paper discusses relationship between extrinsic and intrinsic motivation with the emphasis on observing this relationship as an interdependent influence. On the one hand, extrinsic incentives are dominant in pedagogy, especially in didactics and methodics, but their role needs to be expanded and understood in a far more complex way, and the actions and conditions under which they affect students' intrinsic motivation need to be revealed. On the other hand, the understanding that intrinsic motivation exists in relationship between the individual and activity shifts the focus from finding motivation to its creation and development in school. Internal motivation can include tendency for developing creativity, for demonstrating initiative in behaviour, which is closely related not only to achieving better educational effects but also to developing certain personality traits of students, making it important for education and upbringing. Therefore, motivation for learning is increasingly recognized as a significant goal of educational process and unavoidable component of lifelong learning and self-development of students. Taking into account presented assumptions, the second part of the paper indicates the role of a teacher and importance of the teacher's strategies in developing student motivation for learning. In this regard, the research of teachers' strategies that incentivize motivation for learning is prompted by a number of issues that are divided into several areas: understanding the concept of motivation and perception of students' interest in learning, state and problems of motivation of students, and suggestions to incentivize their motivation for learning. The question is how teachers and students understand the concept of motivation in general and what meanings they attribute to them. What teachers' strategies, i.e. activities in teaching, are aimed at developing the student motivation for learning? Do the students also perceive these actions as incentivising? In particular, the analysis of the qualitative and quantitative research results will be considered, demonstrating that the construct "teacher's strategies" is complex and at the same time dependent on other concepts related to various relevant spheres of educational work of teachers. In

* E-mail: nlalic@ipi.ac.rs

accordance with that, the teacher's procedures imply different theoretical concepts and methodical-didactic approaches to teaching, which are realized through different activities and behaviours of teachers with a certain goal, which will be discussed throughout the paper. Finally, it is suggested that the list of educational influences or procedures should be expanded and that, especially within the assessment of intensity and direction of their impact on intrinsic motivation, the quality of mutual relations between teachers and students, as well as peer relations, should be emphasized. In addition, research findings suggest that when considering these impacts, many other variables should also be considered, such as: the nature of teacher practices and methods, ways in which these practices are applied, overall context in which teacher-student interaction takes place, student characteristics (abilities, personality traits), students' initial attitudes towards motivation, goals that students want to achieve, goals and organization of education and upbringing. Although numerous questions regarding this problem are still open, the paper concludes that teachers' actions designed as a continuous, planned and systematic engagement with the motivational side of school learning can represent a significant potential in developing motivation for learning, as well as the way of resolving various educational problems in school more successfully. In that exchange process, the important element is reflective practice of teachers as an opportunity for improving the quality of existing practice.

Keywords: motivation, learning, teaching, teacher's strategies, students.

KNJIGA REZIMEA

25. međunarodna naučna konferencija
„Pedagoška istraživanja i školska praksa”

MOTIVACIJA U OBRAZOVANJU: IZMEĐU TEORIJE I PRAKSE

Izdavač

Institut za pedagoška istraživanja, Beograd

Za izdavača

Nikoleta Gutvajn

Urednice

Nataša Lalić-Vučetić

Dragana Gundogan

Ana Radanović

Tehnički urednik

Ana Radanović

Lektor

Jelena Stevanović

Prevodilac

Biljana Vrcelj

Tiraž

80

Dizajn korica i grafička obrada

Branko Cvetić

Štampa

Kuća štampe plus

ISBN 978-86-7447-151-7

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

159.947.5-057.874(048)
37.015.3:159.953.5(048)
159.947.5-057.875(048)

МЕЂУНАРОДНА научна конференција "Педагошка истраживања и школска пракса" (25 ; 2020 ; Београд)

Motivacija u obrazovanju između teorije i prakse : knjiga rezimea /
25. Međunarodna naučna konferencija "Pedagoška istraživanja i
školska praksa" = Motivation in Education Between Theory and
Practice : book of abstracts / 25th International Scientific Conference
"Educational Research and School Practice" ; urednice; editors Nataša
Lalić Vučetić, Dragana Gundogan, Ana Radanović. - Beograd : Institut
za pedagoška istraživanja, 2020 (Beograd : Kuća štampe plus). -
101 стр. ; 24 cm

Резимеи на срп. и енгл. језику. - Тираж 80. - Напомене
и библиографске референце уз текст.

ISBN 978-86-7447-151-7

а) Ученици -- Мотивација -- Апстракти б) Учење учења -
- Апстракти в) Студенти -- Мотивација -- Апстракти

COBISS.SR-ID 23792905